

The Greek Review of Social Research

Vol 21 (1974)

21-22

Απάντηση εις κριτικήν

Πανταζής Τερλεξής

doi: [10.12681/grsr.236](https://doi.org/10.12681/grsr.236)

Copyright © 2015, Πανταζής Τερλεξής

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).

To cite this article:

Τερλεξής Π. (2015). Απάντηση εις κριτικήν. *The Greek Review of Social Research*, 21, 296–297.
<https://doi.org/10.12681/grsr.236>

tion of Asia Minor has a twofold interest. Specifically it represents the last in a long series of religio-linguistic changes to which Anatolia had been subjected over the centuries. Broadly considered, the Islamization and Turkification of the Anatolians in the later Middle Ages, along with the Christianization and Hispanization of Iberia, constitute one of the last chapters in the history of cultural change in the Mediterranean basin. Since antiquity the inhabitants of the Mediterranean world had been subject to a remarkable variety of transforming cultural forces: Hellenization, Romanization, Arabization, Christianization, and Islamization. To these were now added Turkification» (p. 1). Certainly Professor Vryonis's book now becomes a vital source for the last named process in particular, and no student of Anatolian Hellenism or Turkology can afford to be without it under any circumstances.

JOHN E. REXINE, Ph. D.
Colgate University

*

Ἡ πρόληψις τῆς ἐγκληματικότητας
καὶ ἡ τηλώρασις

Ἡ ἄποψις τοῦ Lic. Desiderio Graue

Εἰς τὰ πλαίσια τοῦ Τετάρτου Ἐθνικοῦ Σαφρονιστικοῦ Συνεδρίου, τοῦ ὁποῖου ἔλαβε χώραν εἰς Μεξικόν (23-25 Νοεμβρίου 1972) ἀντιμετωπίσθη καὶ τὸ πρόβλημα τῆς ἐπιδράσεως τὴν ὅποιαν ἄσκει ἡ τηλώρασις εἰς τὴν ἐγκληματικότητα. Συγκεκριμένως, ὁ Lic. Desiderio Graue, τῆς Μεξικανικῆς Ἀκαδημίας τῶν Ποινικῶν Ἐπιστημῶν, ἐξήγησε διεξοδικῶς τὸ θέμα. Τὰ συμπεράσματα δὲ καὶ αἱ προτάξεις τοῦ δημοσιεύονται εἰς τὸ *Revista Michoacana de derecho penal* (No. 15, Ἰανουάριος-Ἰούνιος 1973, σελ. 166-177).

Ὁ συγγραφεὺς διὰ τῆς ἐρεύνης τοῦ ἀπέδειξεν ὅτι ἡ τηλώρασις ἄσκει κοινωνικὴν κυρίως ἐπίδρασιν, τὸ ὅποιον ἐπιμενομένη ἀτομα, ὄσον καὶ εἰς κοινωνικὰς ομάδας. Εἰς δὲ τὰς ἐπικρίσεις τῶν ἐχθρῶν τῆς τηλώρασεως, ὁ συγγραφεὺς ἀντέταξεν ὅτι ἡ τηλώρασις, ἐνν ἐπέμεινεν εἰς τὴν πληρεστέραν ὀργανώσιν καὶ εἰς τὴν περισσότερον ἐπιμελημένην παρουσίαν τῶν προγραμμάτων τῆς, θὰ ἦδόντο νὰ καταστῆ ἐν χρήσῳ μὲσον διὰ τὴν μετάδοσιν τῶν πολιτιστικῶν καὶ τῶν παραδοσιακῶν ἀξιών.

Ἐπὶ πλεόν, ὁ συγγραφεὺς προτείνει τὸν λεπτομερῆ ἔλεγχον τῶν «μηνημάτων» τὰ ὁποῖα μεταδίδονται μὲθ' αὐτῆς τηλώρασεως, πρὸς ἀποφυγὴν ἐπιβλα-

βῶν ἐπιδράσεων. Κατὰ τὸν Desiderio Graue, ὁ ὑπεύθυνος τῶν προγραμμάτων τῆς τηλώρασεως πρέπει νὰ συμβουλευμένοντα ἐξεχόντας ἐπιστήμονας—καὶ δὴ ἐγκληματολόγους—προκειμένου νὰ προβάλλουν ἔκπομπάς αἱ ὁποῖαι θὰ ἀπέβλεπον εἰς τὴν πρόληψιν τῆς ἐγκληματικότητας.

Ὁ Lic. Desiderio Graue ὑπογραμμίζει ἐπιπροσθέτως τὸ γεγονός ὅτι ἡ τηλώρασις δύναται γενικότερον νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἄνοδον τοῦ πολιτιστικοῦ ἐπιπέδου τῆς κοινωνίας—καὶ δὴ τῆς μεξικανικῆς τοιαύτης—διὰ τοῦ σεβασμοῦ τῶν παραδοσιακῶν ἀξιών καὶ τῆς ἐθνικῆς ἰδιοσυστάσεως τοῦ μεξικανικοῦ λαοῦ.

Ἐν ἀντίθεσιν πρὸς τὴν πλειονότητα τῶν ἐγκληματολόγων αἱ ὁποῖοι παραδέχονται τὴν βλαβερὰν ἐπίδρασιν τῆς τηλώρασεως—ἰδιαίτερος ἐπὶ τῶν νέων—ὁ Lic. Desiderio Graue πιστεύει ὅτι ἡ τηλώρασις δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς μέσον προλήψεως τῆς ροπῆς πρὸς τὴν ἐγκληματικότητα, καὶ προτείνει τὴν διεπιστημονικὴν σύνθεσιν τῶν συμβουλίων τῶν ὑπευθύνων τῆς τηλώρασεως καὶ τὴν συμμετοχὴν εἰς αὐτὰ τῶν ἐκπροσώπων τῆς τοικικῆς ἐπιστήμης, δεδομένου ὅτι αἱ ἐπικρίσεις ἐναντίον τῆς τηλώρασεως προέρχονται κυρίως ἐκ τῶν ποινικολόγων καὶ ἀναφέρονται εἰς τὸν ρόλον τῆς ὡς γενεσιουργοῦ αἰτίας τῆς βίας καὶ τῆς ἐγκληματικότητας. Τέλος, ὁ Μεξικανὸς ποινικολόγος προχρῆσεν πέραν τῆς ἐλπίδος ὅτι ἡ τηλώρασις δύναται νὰ ἀναχατίσῃ τὴν ροπὴν πρὸς τὴν βίαν καὶ τὴν ἐγκληματικότητα, ὑποστηρίζον ὅτι αὕτη δύναται, ὑπὸ ὠρισμένας βεβαίας προϋποθέσεις, νὰ συντελέσῃ ἀποτελεσματικῶς εἰς τὴν βελτίωσιν τοῦ πολιτιστικοῦ ἐπιπέδου μιᾶς κοινωνίας.

Τὰ ἀνωτέρω συμπεράσματα συμπήτουν ἐν πολλοῖς μὲ ἐκεῖνα τῶν περισσοτέρων μελετητῶν καὶ ἐρευνητῶν τῆς τηλώρασεως, οἱ ὁποῖοι πιστεύουν ὅτι ἡ τηλώρασις εἶναι ἐν ὀψίστης σημασίας μέσον μαζικῆς ἐπικοινωνίας εἰς χεῖρας τῆς πολιτείας καὶ τῆς κοινωνίας, ὅπλον πανίσχυρον διὰ τὸν πολυμορφον ἀγῶνα καταπολεμήσεως τῆς βίας καὶ τῆς ἐγκληματικότητας.

N. Δ. ΑΟΪΖΟΣ
Maître de Sociologie

Ἐπιστημονικὸς Συνεργάτης ΕΚΚΕ

*

Ἀπάντησις εἰς κριτικὴν

Κατ' ἀρχὴν θὰ ἤθελα νὰ εὐχαριστήσω τὸν καθηγητὴ Κιτσικὴ γιὰ τὰ εὐνοϊκὰ καὶ τὸν σχόλια σχετικά μὲ τὸ συνοπτικὸν μελέτημά μου μὲ τίτλο «Ἐξωτερικὴ Πολιτικὴ καὶ Ἐθνικισμὸς ἐπὶ τῆς Τουρκίας: Σύνοψη Ἱστορικῆς Ἀνασκόπησις», ποῦ δημοσιεύθηκε στὸ προηγούμενον τεύχος

τῆς «Ἐπιθεώρησης». Ὅσον ἀφορᾷ τὰ σημεῖα γιὰ τὰ ὁποῖα ἔχει ἐπιφυλάξει, θὰ ἤθελα νὰ παρατηρήσω τὰ ἑξῆς:

α) Συμμερίζομαι τὴν ἀπόψιν τοῦ ὅτι σὲ μὴ μὲτρήτῳ τοῦ τουρκικοῦ ἐθνικισμοῦ θὰ ἔπρεπε νὰ εἶχε γίνῃ ἀναδρομὴ ἐπὶ τὴν περίοδον 1912-1913, καθὼς ἐπίσης καὶ στὸ ἔργο τοῦ Ziya Gokalp. Θὰ ἔλεγα ὅμως ὅτι οὐτε καὶ αὐτὸ θὰ ἦταν ἀρκετὸ. Μιὰ εἰς βάθος ἀνάλυσιν τοῦ τουρκικοῦ ἐθνικισμοῦ θὰ ἔπρεπε νὰ προχωρήσῃ πολὺν περισσότερον καὶ νὰ συμπεριλάβῃ τὸν 19ον αἰῶνα, μέχρι τὴν περίοδον τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως. Μιὰ τέτοια ὄμως εὐρύτερη ἀνασκόπησις θὰ ὑπερέβαινε τὰ πλαίσια ποῦ καθορίσθηκαν σαφῶς ἐπὶ τὴν ἐισαγωγὴν τοῦ μελετητικῶς, ὡς ἔζη: «Σὲ δὲ, ἀκολουθεῖθαι θὰ προσπαθήσομε νὰ παρουσιάσομε μερικεὶς βασικὰς ἰδέας ποῦ ἐνδυνάμωσαν τὸν τουρκικὸν ἐθνικισμὸν ἀπὸ τὸν Β' Παγκόσμιον Πόλεμον καὶ ἔπειτα».

β) Σχετικὰ μὲ τὴν παρατήρησιν τοῦ κ. Κιτσικὴ ὅτι «τὰ φασιστικὰ κινήματα τῆς περιόδου 1941-1944 δὲν εἶναι ἀντιπροσωπευτικὰ τοῦ τουρκικοῦ ἐθνικισμοῦ» καὶ ὅτι «ἀπρόκειται ἀπλῶς περὶ ὑπερβολῶν ὠρισμένων ἐξτενισμῶν», θὰ ἤθελα νὰ τὸν ἐρωτήσω ἂν ὁ ἴδιος ἐχῃ ὑπ' ὄψιν τοῦ ἄλλα ἐθνικιστικὰ κινήματα ποῦ νὰ εἶχαν χαρακτῆρα δημοκρατικὸν καὶ φιλελεύθερον καὶ νὰ ἐπιρρέασαν τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν τῆς Τουρκίας κατὰ τὴν περίοδον μεταξὺ 1941 καὶ 1944, γιὰτι προσωπικῶς τοῦλάχιστον δὲν γνωρίζω. Ἀντίθετα, θυμικεὶς καὶ τουρκικεὶς πηγῆς ἀπὸ τῆς ὁποῖας ἀντλοῦμε τῆς πληροφορίας μας, ἡ μὴ μετὰ τὴν ἄλλα κατὰ τρόπον κατηγορηματικὸν χαρακτῆρουν τὰ ἰδεολογικὰ καὶ ἐθνικιστικὰ κινήματα, ποῦ ἐδῶςποζῶν τῆς τουρκικῆς πολιτικῆς σκηνῆς αὐτῆς τῆς περιόδου, σὰν κινήματα φασιστικῶν καὶ ναζιστικῶν τύπου (Heyd, Bisbel, Holster, Karpat κλπ.). Δὲν μποροῦσε ἐξ ἄλλου νὰ ἦταν διαφορετικὰ γιὰτι ἐκεῖνη ἀκριβῶς τὴν ἐποχὴν ἡ τουρκικὴ κοινὴ γνώμη καὶ ἡ τουρκικὴ Κυβέρνησις ἐπίστατον πᾶς μιὰ νικητῆς ναζιστικῆς Γερμανίας εἰς βάρος τῆς Ρωσίας θὰ εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα τὴν προσάρτησιν ἐπὶ τῆς Τουρκίας τῶν τεραστίων ἐκτάσεων τοῦ Ἀζερμπαϊτζάν καὶ τοῦ Τουρκιστάν, μὲ πληθυσμὸν πολλῶν εκατομμυρίων, ποῦ ἀνεκῆθεν ἐθεωρετο ὅτι ἀνήκον ἐπὶ τῆς τουρκικῆς φυλῆς. Ἦταν ἡ ἐποχὴ ποῦ καθὲς δημοκρατικὴ φωνὴ ἡ ὁποῖα τολμοῦσε νὰ ἐπικρίνῃ τὴν φιλογερμανικὴν πολιτικὴν τῆς κυβερνήσεως ἐτίθετο σιωπηρῶς ἐκτὸς νόμου. Μόνον ὅταν ἡ πλάστῆρα ἔγειρε σὲ βάρος τῆς Γερμανίας καὶ ὑπὲρ τῆς Ρωσίας, ἄρχισε ἡ τουρκικὴ Κυβέρνησις νὰ ἀνέχεται καὶ συχνὰ νὰ ὑποκίνη φιλοαρκετῆς ὀργανώσεως καὶ πάλι μὲ σκοπὸν νὰ συμμετάσχη ἐπὶ τὸ «παίχνιδι» τῶν συμμάχων ὅσοι καὶ τὸ ἐπέτυχε τελικὰ.

γ) Σχετικὰ μὲ τὸ ὅτι ὁ «Τουρκισμὸς» ἢ ὁ «Παντουρκισμὸς» δὲν εἶναι κατ' ἀνάγκην φυλετικὰ ἐθνικιστικὰ συστήματα, δεδομένου ὅτι κατὰ τὸν κ. Κιτσικὴ

«προϋπήρχαν του ναζισμού» και ως εκ τούτου «δέν ήταν σφωβινιστικά», θά πρέπει να παρατηρήσουμε ότι ο ρατσισμός και ο σφωβινισμός, χαρακτηριστικά γνωρίσματα του ναζισμού, δέν είναι χιτλερική ανακάλυψη. Ίδιαίτερα στην περίπτωση της Τουρκίας αυτό πολύ καλά τό γνωρίζουν κυρίως οί 'Αρμένιοι. Γι' αυτό θά μοῦ ἐπιτρέψῃ ο κ. Κιτσικίς νά παρατηρήσω ότι ο «Παντουρκισμός», ὅπως ἐξ ἄλλου και κάθε «Παν-δῶγμα», εἶναι ἀναγκαστικά, μαζί με ὅλα τὰ ἄλλα, και ρατσιστικός και ἀπροκάλυπτα ἐπекτατικός. Γιατί ἄραγε ἡ τουρκική περίπτωση νά ἀποτελοῦσε ἐξαιρέση; Ἐπί πλέον οί φιλοгерμανικές τάσεις της τουρκικής διπλωματίας και ο θαυμασμός τῶν Τούρκων γιά τὰ герμανικά πρότυπα ὀργανώσεως δέν ἐκδηλώνονται με τήν ἐμφάνιση του ναζισμού. Οί Τούρκοι ὑπῆρξαν σύμμαχοι τῶν Γερμανῶν στόν Α' Παγκόσμιο Πόλεμο και ἡ ἐναρξη τοῦ Β' Παγκόσμιου Πολέμου βρήκε герμανικές στρατιωτικές ἀποστολές στην Τουρκία και τουρκικά στρατιωτικά κλιμάκια στη Γερμανία, πού ἐργάζονταν με σκοπό τῶν ἐκσυγχρονισμό και τήν ὀργάνωση τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ.

δ) Ὃσον ἀφορᾷ τήν ἀξιολόγηση τοῦ ἔργου τοῦ Tekin Alp, ὁμοσπίησε δέν συμφωνῶ με τόν κ. Κιτσικί. Ἄν ὑπάρχουν ἀντιρρήσεις γιά τήν περικοπή ἀπό τό κείμενο τοῦ Alp, τόν ὀποῖον ο κ. Κιτσικίς θεωρεῖ ὄργανο της ὀδικτής προπαγάνδας και ἐπομένως προκατειλημμένο ἐναντίον τῶν Τούρκων, ἂν παρακαλέσω τόν κ. συνάδελφο νά καταφύγῃ σέ ἄλλη πηγή, τουρκική αὐτή τή σορά, στόν καθηγητή της πολιτικής ἐπιστήμης Kemal Karpat (Turkey's politics), ὁ ὀποῖος ἀσφαλῶς δέν μπορεῖ νά κατηγορηθῇ γιά «ἀντιτουρκισμό».

Τέλος, θά ἤθελα νά προσθέσω ότι τό θέμα του τουρκικοῦ ἐθνικισμοῦ, ἐπειδή ἄπεται ἄμεσα ζωτικῶν προβλημάτων του ἑλληνικοῦ ἔθνους, εἶναι ἕνα θέμα πού παρσιούσιαι σοβαρές δυσκολίες στόν κάθε ἐρευνητή πού θά θελήσῃ νά τό ἀνάλυσῃ ἀντικειμενικά. Ἡ ὑπερβολική μῖσος ἐνόηια ὀποῖα τό ὑπερβολικό ὄχιος εὐκόλα καταλήγουν σέ ὑποκειμενικές ἀξιολογήσεις και ἐσφαλμένα συμπεράσματα. Παραδέχομαι ότι ἡ ἡγεσία και τῶν δύο χωρῶν δέν μπόρεσε στό παρελθόν νά δημουρηγήσει τό κατάλληλο κλίμα συνεργασίας γιά τήν ἐπίλυση κατὰ τρόπο εἰρηνικό τῶν τόσων προβλημάτων πού ἀπασχόλησαν τίς δύο χώρες. Ἡ ἑλληνική ἡγεσία φέρει φυσικά ἕνα μεγάλο μέρος της εὐθύνης. Δέν εἶμαι ὄμως ἔτοιμος νά συμφωνήσω με ὀποιοδήποτε ἰσχυρισθῇ ότι ἡ τουρκική κυβέρνηση δέν ἐχρησιμοποίησε τόν τουρκικό ἐθνικισμό, της μορφῆς πού γνωρίζουμε στό ἄρθρο μας, ἀντιπροσωπευτικό ἡ ὄχι, γιά νά παῖξῃ τό διπλωματικό της παιχνίδι στίς δυσκόλες στιγμές του πολέμου και ἄργότερα στό θέμα τῶν Στενῶν και της Κύπρου. Σέ περιόδους κρίσεως εἶναι αὐτό του εἶδους ὁ ἐθνικισμός,

ἐξτρεμιστικός, ρατσιστικός, ἐπекτατικός, πού χρησιμοποιεῖται ἀπό τίς κυβερνήσεις γιά τήν ἐκπλήρωση τῶν σκοπῶν τους. Αὐτό βέβαια δέν εἶναι πάντα εὐκόλο, ὀπως ἀπέδειξε ἡ πρόσφατη ἑλληνική περιπέτεια. Στην περίπτωση πάντως της Τουρκίας, ἡ πολιτική ἡγεσία της χώρας αὐτής, μέχρι στιγμῆς τουλάχιστον, φαίνεται νά χρησιμοποιεῖ τὰ σύμβολα και τίς ἰδέες του τουρκικοῦ ἐθνικισμοῦ με ἐξαιρετική μαεστρία, πρὸς ὄφελος φυσικά του τουρκικοῦ ἔθνους.

ΠΑΝΤΑΖΗΣ ΤΕΡΛΕΗΣ, Ph. D.

'Επιστημονικός Συνεργάτης ΕΚΚΕ

*

Russel Bernard, *Ἀνθρωπολογικά Θέματα*, μετάφρασις ὑπό Ἄνης Μ. Στογιάνου, Ἄθηνα: Ἐκδόσεις Α. Καραβία, 1971, σ. 68.

Τό μικρόν αὐτό βιβλίον περιλαμβάνει μίαν σειράν διαλέξεων αἱ ὀποῖαι ἐδόθησαν ὑπό του συγγραφέως, καθηγητοῦ της Ἀνθρωπολογίας, εἰς τούς φοιτητάς τῶν Πανεπιστημίων Ἀθηνῶν, Θεσσαλονίκης και Πατρῶν.

Ἡ σύνθεσις του ἀκροατήριου, ἀποτελοῦνται ἐκ σπουδαστῶν της Βιολογίας κυρίως, ἐπηρέασε προφανῶς τό περιεχόμενον τῶν διαλέξεων, αἱ ὀποῖαι ἀποτελοῦν εἰσαγωγῆς εἰς τήν φυσικήν ἰδίαν ἀνθρωπολογίαν.

Τό βιβλίον ἀποτελεῖται ἐκ τεσσάρων κεφαλαίων. Εἰς τό πρώτον κεφάλαιον «Ἐισαγωγή εἰς τήν Ἀνθρωπολογίαν», ὁ συγγραφεὺς περιγράφει τὰ ὄρια της κοινωνικής ἡ πολιτιστικῆς ἀνθρωπολογίας, της ἄρχαιολογίας, της γλωσσολογίας και της φυσικῆς ἀνθρωπολογίας, τῶν τεσσάρων δηλαδή κλάδων της Γενικῆς Ἀνθρωπολογίας, ἡ ὀποῖα ἔχει ὄς βασικόν ἀντικείμενον μελέτης της «κουλτοῦραν» ἐνὸς λαοῦ.

Εἰς τό ἐπόμενον κεφάλαιον (2. Θέσις του Ἀνθρώπου εἰς τήν Τάξιν τῶν Πρωτεύοντων, 3. Παλαιοντολογικά Δεδομένα της Ἐξελίξεως του Ἀνθρώπου, 4. Περὶ Ἀνθρωπίνων Φυλῶν) ὁ συγγραφεὺς εἰσάγει τόν ἀναγνώστην εἰς βασικά θέματα της φυσικῆς ἀνθρωπολογίας, ἐκθέτων συγχρόνως μεθοδικῶς τήν στροφῆν τοῦ ἐνδιαφέροντος τῶν ἀνθρωπολόγων ἀπό τήν βιολογικήν ἐξέτασιν του ἀνθρώπου εἰς τό πρῶτον «του διαλόγου μῖας ἀνθρωπίνης κοινωνίας και του περιβάλλοντός της», δηλαδή της «κουλτοῦραν».

Λόγῃ της ἐμφάσεως ἡ ὀποῖα δίδεται εἰς τήν φυσικήν ἀνθρωπολογίαν, κλάδον ὀπισπῶνται γνωστόν εἰς τό ἑλληνικόν κοῖνον, τοῦτο ἐστέρηθη της εὐκαιρίας μῖας βαθύτερας γνωριμίας της κοινωνικῆς ἡ πολιτιστικῆς ἀνθρωπολογίας,

δηλαδή μῖας ἐπιστήμης πολὺ γνωστῆς εἰς τόν εὐρωπαϊκόν και ἀμερικανικόν χῶρον, ἀγνώστου ὄμως εἰς τήν Ἑλλάδα. Ἡ πολιτισμική ἀνθρωπολογία ἔχει ἀκαδημαϊκὴν ζωὴν ἐνὸς αἰῶνος περίπου. Προφανῶς ἐκ παραδρομῆς τοποθετεῖται, εἰς τό βιβλίον, ἡ γένεσις της εἰς τὰ μέτα του εἰκοστοῦ αἰῶνος (σ. 19).

Ἡ ἀνθρωπολογία εἶναι ἡ κατ' ἐξοχὴν ἐπιστήμη ἡ ὀποῖα ἐπιχειρεῖ νά ἐπίλυση τὰς δυσκολίας της ἐννοιολογικῆς μεταφορᾶς ἐνὸς ὄρου ἀπό μίαν γλῶσσαν εἰς τήν ἄλλην. Ἡ μεταφράστρια ἀντιμετώπισε τό πρόβλημα αὐτό με σχετικήν ἐπιτυχίαν. Προβλήματα ὀπισπῶντε εἰδημοῦρησεν ἡ ἀπόδοσις του ὄρου culture διά της λέξεως «κουλτοῦραν». Ἡ λέξις culture ἔχει διά τούς ἀνθρωπολόγους σημασίαν διάφορον ἐκείνης ἡ ὀποῖα ἔγινε ἀποδεκτή ὑπό τῶν κοινωνιολόγων-ὀπαδῶν της θεωρίας της μαζικῆς κοινωνίας. Εἰς τήν Ἑλλάδα, ἡ ἀπόδοσις του ὄρου culture διά της λέξεως κουλτοῦρα ἀπηχεῖ κοινωνιολογικά και ἀνθρωπιστικά ἐνόηια. Ἡ χρησιμοποίησις ὀμως της ἰδίας λέξεως διά τήν ἀπόδοσιν και της ἀνθρωπολογικῆς ἐνόηιας της culture εἶναι δυνατόν νά προκαλέσῃ προβλήματα κατανοήσεως. Τό γεγονός ὅτι ἡ λέξις «κουλτοῦραν» εἶναι ἀκατάλληλος διά τήν ἀπόδοσιν του ὄρου culture φαίνεται και ἐκ τού τοῦ ἡ μεταφράστρια ἀναγκάζεται νά ἀποφῶσῃ τό ἐπίθετον cultural διά της λέξεως «πολιτιστικός», δημουροῦσθαι οὕτω συγχρῶν εἰς τόν μῖ ἐπίκοτον ἀναγνώστην, ὁ ὀποῖος ἀδυνατεῖ νά κατανοήσῃ ότι ἡ λέξις «πολιτιστική» χρησιμοποιεῖται ὄς ἐπίθετον του ὀσιαστικοῦ «κουλτοῦραν».

Ἐδῶ πρέπει νά σημειωθῇ ότι οὔτε τό ἐπίθετον «πολιτιστική», ὄς προδιοριστικόν της ἀνθρωπολογίας, ἀποδίδει ὄρθως τήν ἐνόηιαν cultural, δεδομένου ότι ἔχει ἐντόνον ἐννοιολογικήν ἀπόχρωσιν ὀληγοτικήν της ἰκανότητος πρὸς τί, ἡ ὀποῖα ἔλλειπει ἀπό τόν ἀγγλικόν ὄρον.

Ἐν πῶσι περιπτώσει ἡ ὄς ἄνω ἐπιμελημένη ἐκδοσις ἀποτελεῖ σπουδαῖον βοήθημα ὄχι μόνον διά τόν Ἑλληνα φοιτητήν της Βιολογίας ἀλλά και διά τόν ἀναγνώστην ἡ γενικά ἀνθρωπολογικά ἐνδιαφέροντα.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΓΚΙΖΕΛΗΣ, Ph. D.

'Επιστημονικός Συνεργάτης ΕΚΚΕ

*

Grossin William, *Ἡ ἐργασία και ὁ χρόνος* (Ἐργάριον, Διάρκεια, Ρυθμός). Παρίσι, ἐκδ. «Ἀνθρωπος», 1969.

Ὁ W. Grossin, Καθηγητής της Κοινωνιολογίας εἰς τό Πανεπιστήμιον του Nancy της Γαλλίας, ὀσολογεῖται με θέματα ἀφορῶντα εἰς τήν ἐργασίαν και τήν